02. අනුරාධපුර යුගයේ වාරි කර්මාන්තය තත්කාලීන සමාජයේ තිරසාර සංවර්ධනය කෙරෙහි දායක වී තිබෙන ආකාරය පිළිබඳව විමසුමක්

කේ.ආර්.සී.එස්. කල්දේරා

හැඳින්වීම

ශ්‍රී ලංකාව යනු ප්‍රෞඪ ඉතිහාසයක් ඇති උරුමයන්ගෙන් පරිපූර්ණ වූ රටකි. මෙරට සංස්කෘතියේ හා ප්‍රෞඪත්වයේ සංකේතයක් ලෙස ලාංකීය වාරි කාර්මාන්තය පෙන්වා දිය හැකිය. මෙරට වාරි කර්මාන්තයේ ආරම්භය හා සුවිශේෂී වූ වාර්ධනයක් අනුරාධපුර යුගයේ දී හඳුනාගත හැකිය. අනුරාධපුර යුගයේ සමාජය දෙස බැලීමේ දී අපට දැකිය හැකි සුවිශේෂී කරුණක් වන්නේ තත්කාලීන සමාජය තිරසාර සංවර්ධනයෙන් යුක්ත සමාජයක් බවයි. මෙම පර්යේෂණ ලිපියේ අරමුණ වන්නේ අනුරාධපුර යුගයේ වාරි කර්මාන්තය තත්කාලීන සමාජයේ තිරසාර සංවර්ධනය කෙරෙහි දැක්වූ දායකත්වය පිළිබඳ විමසුමට ලක් කිරීමයි. තිරසාර සංවර්ධනයේ දී කරුණු කිහිපයක් හඳුනාගත හැකි අතර ඒ ඒ අංශ ඔස්සේ සංවර්ධනයට වාරි කර්මාන්තය දායක වී ඇති ආකාරයක විමසුමට ලක් කරයි. තව ද මෙරට තිරසාර සංවර්ධනය කෙරෙහි එකළ සිට අද දක්වා දායක වී ඇති ආකාරය විශ්ලේෂණාත්මකව ඉදිරිපත් කරයි.

ක්‍රමවේදය

මෙම ලිපිය සඳහා දත්ත රැස් කිරීමේ ක්‍රමවේදය වූයේ සාහිත්‍ය ගවේශනයයි. පොත්, සඟරා පුවත්පත් හා අන්තර්ජාලය පරිශීලනයෙන් ලබා ගත් කරුණු ඇසුරෙන් මෙම පර්යේෂණ ලිපිය සකස් කර ඇත.

විමර්ශනය

තිරසාර සංවර්ධනය යනු පරිසරයේ පවත්නා සම්පත් වලින් ප්‍රයෝජනය ගන්නා අතරම අනාගතය සඳහා ද ඒවා සුරැකීමයි. මේ අනුව තිරසාර සංවර්ධනය යන්නෙන් පවත්නා සම්පත් වර්තමානයේ ප්‍රයෝජනයට ගැනීම ඒවා සංවර්ධනය කිරීම මෙන්ම අනාගත පරපුරේ අවශ්‍යතාවයන් සඳහා ආරක්ෂා කිරීම ද අදහස් වේ. අනාගතය සඳහා ආරක්ෂා කිරීමේ දී වර්තමාන අවශ්‍යතා කැප කිරීමට සිදුවිය හැක.

තිරසාර සංවර්ධනය සඳහා දායක වන මූලික කරුණු හතරක් හඳුනා ගත හැකිය. ඒවා නම් **පරිසරය, සමාජය, ආර්ථිකය** හා **සංස්කෘතිය** යි. තිරසාර සංවර්ධනයට පරිසරය හා ජීවීන්ගේ සමතුලිතතාවය තිබිය යුතු අතර එය සමාජයේ පැවැත්මට ද අවශ්‍ය වේ. සමාජයක තිරසාර සංවර්ධනය සිදු වීමට නම් ආහාර, තාක්ෂණය, පාරිසරික සම්පත්, නිවාස, ඇඳුම් හා සමෘද්ධිය යන සාධක අවශ්‍ය තිරසාරත්වයේ දී අප ළඟා කර ගතයුතු කරුණු කිහිපයකි.

I. ආර්ථික තිරසාර බව

II. සමාජ තිරසාර බව

III. පාරිසරික තිරසාර බව අවශ්‍ය වේ.

ශ්‍රී ලංකාව යනු ලොව අන් රටවල් සියල්ල සමඟ සැසඳීමේ දී අනගිභවනීය ඉතිහාසයක් ඇති රටකි. ඊට පාදක වන හේතූන් දෙකක අපට හඳුනාගත හැකි ය.

- මහින්දාගමනය ඇසුරෙන් ගොඩනැගුණු කලා ශිල්ප
- දේශීය වාරිකර්මාන්තයේ වර්ධනය

මේ අතුරින් අනුරාධපුර යුගයේ වාරි කර්මාන්තය ඉතා සුවිශේෂී වේ. අනුරාධපුර යුගයේ ආරම්භය සිදු වන්නේ ක්‍රිස්තු පූර්ව 377 වන අතර අවසානය සිදු වන්නේ ක්‍රිස්තු වර්ෂ 1017 දීය.

පණ්ඩුකාභය රජු ආරම්භ රාජ්‍ය පිහිට වූ අතර පස්වන මිහිඳු රජු අවසාන පාලකයා විය. මෙරට වාරි කර්මාන්තය ක්‍රිස්තු පූර්ව හයවන සියවසේ ආර්යාගමනය දක්වා දිව යන්නකි. ප්‍රාග් ඓතිහාසික යුගයේ පවා ජල පෝෂක ප්‍රදේශ ආශ්‍රිතව ජනාවාස ව්‍යාප්ත වී ඇත.

ආර්යයන් යනු කෘෂිකාර්මික පිරිසකි. ඔවුන් තම ජනාවාස පිහිටුවා ගත්තේ වියළි කලාපයේ ගංගාධරයන් ආශ්‍රිතවය. අනුරාධපුර යුගයේ සමාජයේ තිරසාර සංවර්ධනය පිළිබඳ විමසීමේ දී තිරසාර සංවර්ධනය යන සංකල්පය බිහි වීමට වාරි කර්මාන්තය බලපා ඇත. වාරි කරිමාන්තය ආරම්භ වීමට විවිධ සාධක හේතු වී ඇත. කාලයක දී ගංගා ජලය සිඳී යාම, ගංගාවල ජලය පමණක් ප්‍රමාණවත් නොවීම, වර්ෂාව අවිනිශ්චිත වීම, ජනගහනයේ සීඝ්‍ර වර්ධනය ආදිය හේතු විය. මේ නිසා මොවුන් ජලය එකතු කිරීම සඳහා සැළසුම් සකස් කිරීම සිදු විය.

මොවුන් පවතින සම්පත් භාවිත කිරීමට ක්‍රමයෙන් සැළසම් සකස් කිරීම සිදු විය. අහස් දිය භාවිතා කරමින් ජලය ඒකරාශි කිරීම මොවුන්ගේ මූලික පියවර විය. මෙම නිර්මාණ අනාගතයේ දී භාවිතා කළ හැකි වූ අතර සමාජ දියුණුවට මහත්සේ දායක විය. දෙවන පියවර වූයේ ගංගාවක් ගලා ගිය පටුම ස්ථානය ඉලක්ක කොටගනිමින් කඳු දෙකේ නෙරු දෙක යා කොට වේල්ලක් බැඳීමයි. වංශකතා මූලාශ්‍රයන්ගේ දැක්වෙන පරිදි මෙරට මුල්ම වැව අනුරාධ ඇමති විසින් ඉදි කළ බවට සැළකේ. එය අනුරාධ වැවයි. මින් පසුව වැව් විශාල ප්‍රමාණයක් නිර්මාණය වූ අතර වාරි කර්මාන්තය අතිශය දියුණු විය. වැවට තවත් අංග එක් වීම සිදු විය.

පසුව එළඹුණු පණ්ඩුකාභය රාජ්‍ය සමයේ අභය වැව ඇතුළු වැව් කිහිපයක් ඉදි විය. මහින්දාගමනයත් සමඟ මෙරට වාරි තාක්ෂණයේ ද විශාල වෙනසක් මෙන්ම දියුණුවක් සිදු විය. දේවානම්පියතිස්ස රාජ්‍ය සමය, දුටු ගැමුණු රාජ්‍ය සමය, වසභ රාජ්‍ය සමය, මහසෙන් රාජ්‍ය සමය, ධාතුසේන රාජ්‍ය සමය ආදි රාජ්‍ය සමයන් වලදී වාරි කර්මාන්තයේ විශාල දියුණුවක් සිදු වී ඇත. තිරසාර සංවර්ධනයේ මූලික කරුණක් වන්නේ පවත්නා සම්පත් වලින් ප්‍රයෝජන ගැනීමයි. අනුරාධපුර වාරි කර්මාන්තය පිළිබඳ විමසීමේ දී මුල් කාලයේ සිටම පවතින සම්පත් වලින් උපරිම ප්‍රයෝජන ලබා ගනිමින් සංවර්ධනය වී ඇත. මෙහි දී අප මානව සම්පත්, ස්වභාවික සම්පත් හා නිෂ්පාදිත සම්පත් යන සියල්ල ප්‍රයෝජනයට ගෙන ඇත. ආර්යයන් ජනාවාස පිහිටුවා ගැනීමේ දී ද මෙය හඳුනා ගත හැකිය.

- නිර්මාණය කරන ලද තඩාගයක වැසි ජලය රඳවාගෙන එම ජලය ඇළ මාර්ග ඔස්සේ ප්‍රයෝජනයට ගැනීම.
- වසර පුරා ජලය රැගෙන යන ජල මාර්ග ගල් හා දැව දමා හරස් කොට එම ජලය කුඩා ජල මාර්ග ඔස්සේ අවශ්‍යතාවයන් සඳහා ලබා ගැනීම.

විජය කුමරුගේ පැමිණීම සිදු වන කාලයේ ද ස්වභාවික සම්පත් භාවිත කිරීම හා තව දුරටත් වැඩි දියුණු කිරීම හඳුනා ගත හැකිය. විජය කුමරු පැමිණෙන අවස්ථාවේ කුවේණිය කපු කටිමින් සිට ඇත. එසේ නම් ස්වභාවික සම්පත් භාවිතය හා සංවර්ධනය පුරාණයේ සිටම පැවතී ඇත. නමුත් අනාගත අවශ්‍යතාවයන් සඳහා ඉතිරි කිරීම අරමුණු වී නැත. මෙනිසා අනුරාධපුර යුගයට ප්‍රථම තිරසාර සංවර්ධනය යන සංකල්පය සම්පූර්ණ වී නැත. මෙරට ප්‍රධාන ජීවනෝපාය වූයේ කෘෂිකර්මාන්තයයි. මෙහි දී අනුරාධපුර සමාජය ස්වභාවික පිහිටීම උපරිම ප්‍රයෝජනයට ගෙන ඇත. ගොඩ ගොවිතැන සහ මඩ ගොවිතැන යනුවෙන් දෙයාකාරව කෘෂිකර්මාන්තය සිදු වී ඇත. මඩ ගොවිතැනේ දී බොහෝ විට ධාන්‍ය වර්ග වගා කොට ඇති අතර ගොඩ ගොවිතැනේ දී වෙනත් ආහාර වර්ග වගා කොට ඇත. මේ වගා ක්‍රම දෙක සඳහා ම වැව් ජලය භාවිතා කර ඇත. කාවන්තිස්ස රජ දවස නිටොල්පිටිය ග්‍රාමයේ සහෝදරයන් පස් දෙනෙක් හේනක් සකස් කළ බවට මහාවංශයේ සඳහන් වේ. ආර්යයන් මුල් කාලීනව ගංගාධරයන් ආශ්‍රිතව වගා කටයුතු

සිදු කරගෙන ගියත් පසුව වැව් නිර්මාණයත් සමඟ ක්‍රමවත් ව කෘෂි කර්මාන්තය දියුණු විය. මඩ ගොවිතැනේ කුඹුරු ඉතා ක්‍රමවත්ව නැවත නැවත වගා කළ හැකි ආකාරයට කොටස් වශයෙන් වෙන් කොට සිදු විය. වසරක් තුළ කන්න තුනක් වගා කිරීම සිදු විය. පසට හෝ පරිසරයට හානියක් නොවන පරිදි පරිසරය නිසි අයුරින් ප්‍රයෝජනයට ගනිමින් නැවත නැවත වගා කළ හැකි ආකාරයට වගා කිරීම සිදු විය. අනුරාධපුර යුගයේ වාරි කර්මාන්තය තත්ත්කාලීන සමාජයේ ආර්ථිකය සම්පත් හා සමාජය යන අංශයන් තිරසාර සංවර්ධනය කරා ගෙන ගොස් ඇත.

තිරසාර සංවර්ධනයේ දී කරුණු හතරක් අපට හඳුනාගත හැකිය. මෙහි පළමු කරුණ ලෙස පරිසරය හඳුනාගත හැකිය. මෙහි අරමුණ වන්නේ ජෛව විවිධත්ව ආරක්ෂා කරමින් පරිසරයට ගරු කරමින් සංවර්ධනය සඳහා යොමු වීමයි. මෙහි දී ස්වභාවික සම්පත් සංරක්ෂණය කිරීමත් සමඟින් ආර්ථික දියුණුව ඇති කරයි. අනුරාධපුර යුගයේ තත්ත්කාලීන සමාජය පිළිබඳ විමසීමේදී ද මෙය හඳුනා ගත හැකිය. ක්‍රිස්තු පූර්ව පළමු සියවසේ දී ගම් වැව් ඉදි කළ ක්‍රම දෙක මඟින් මෙය මනාව හඳුනාගත හැකි වේ. එම ක්‍රමවේදයන් වන්නේ ජල මාර්ග හරහා ගලින් දැවයෙන් හෝ මැටියෙන් වේලි බැඳ ජලය ඇළ මාර්ගවලට යොමු කර ප්‍රයෝජනයට ගැනීම හා පස්වැටි ඉදිකොට එහි රැස්වන ජලය පහළ කෘෂි බිම්වලට යොමු කිරීම. අනුරාධපුර යුගයේ වාරි කර්මාන්තය පිළිබඳ විමසීමේ දී කිසිදු පරිසර හානියක් හෝ පරිසර දූෂණයක් සිදු වී ඇති බවට හඳුනාගත නොහැකි ය. මෙකල සමාජයේ ජෛව විවිධත්වය ආරක්ෂා කරමින් සිදු කළ විශිෂ්ඨ නිර්මාණයක් වන්නේ උමං ජලමාතිකා නිර්මාණය කිරීමයි. අනුරාධපුර තිසා වැවේ සිට රන්මසු උයනේ පොකුණු දක්වා මේ ආකාරයෙන් ජලය ගෙන ගොස් ඇත. අනුරාධපුර වාරි කර්මාන්තය පිළිබඳ විමසීමේ දී ස්වභාවික සම්පත් සංරක්ෂණය කරමින් තත්ත්කාලීන සමාජය ආර්ථික සංවර්ධනය කරා ගෙන යාම හඳුනාගත හැකිය. මෙහි දී මහසෙන් අවධිය, ධාතුසේන රාජ්‍ය අවධිය, කාශ්‍යප රාජ්‍ය අවධිය ආදී රාජ්‍ය අවධීන් වැදගත් වෙයි. මහසෙන් රාජ්‍ය අවධියේ මෙරට විශාල වැව් තැනීම සිදු විය. මෙහි දී අක්කර 4670 ක් භූමි ප්‍රදේශයක් වසා පැතිර ඇති මින්නේරිව වැව වැදගත් වෙයි. පරිසරයට හානියක් නොවන පරදි ස්වභාවික සම්පත් භාවිත කරමින් මෙම නිර්මාණය සිදු කර ඇත. මින්නේරිය වැවේ වැව් බැම්ම නිමවා ඇත්තේ ක්වාට්සයිට් පාෂාණයේ විහිදීම ඔස්සේය. එමෙන්ම මින්නේරිය වැව සෘතු වෙනස්වීමට ඔරොත්තු දෙන පරිදි ඉදි කර ඇත. ධාතුසේන රාජ්‍ය සමයේ ඉදි වූ විශිෂ්ඨ නිර්මාණයක් වන්නේ යෝධ ඇළයි. මෙහි කිලෝමීටර් එකකට මිලිමීටර් අනූපහක බෑස්මක් සහිතව නිර්මාණය කර ඇත. අනුරාධපුර යුගයේ පාරිසරික සම්පත් සංරක්ෂණය කරමින් විශිෂ්ඨතම වාරි නිර්මාණ බිහිවූයේ කාශ්‍යප රාජ්‍ය යුගයේ දී බව කිව හැකිය. මොහුගේ රාජධානිය සිගිරියේ පිහිටි කලාත්මක නිර්මාණයකි. මෙහි වාරි නිර්මාණ පිළිබඳ සැළකීමේ දී පරිසර සම්පත් මනාව යොදා ගෙන ඇත. රාජධානියේ ජල උද්‍යානයේ සිට මාලක උද්‍යානය දක්වා භූගතව ජලය ගෙන ගොස් ඇත. එමෙන්ම භූගත ජලමල් තාක්ෂණය ද තිබී ඇත. වර්තමානයේ පවා මේවා කිහිපයක් ක්‍රියාත්මක වේ. මේ ආකාරයෙන් තත්ත්කාලීන සමාජයේ පාරිසරික තිරසාරත්වය හඳුනාගත ගත හැකි වේ.

මීළඟට ආර්ථික තිරසාරත්වය වැදගත් වේ. අනුරාධපුර ආර්ථිකය ශක්තිමත් වීමට වාරි කාර්මාන්තය නිසැකවම බලපා ඇත. ආර්යයන් ගංගාධරයන් ආශ්‍රිතව ජනාවාස පිහිටුවා ගනු ලැබුවේ ද කෘෂිකර්මාන්තයට හා සත්ත්ව පාලනයේ ඇති පහසුව නිසාවෙනි. මෙරට ආර්ථිකයේ ප්‍රධාන සාධකය වන්නේ කෘෂිකර්මාන්තයයි. වාරි කර්මාන්තයේ ආරම්භයත් සමඟ කෘෂිමර්න්තය හා සත්ත්ව පාලනය දියුණු වූ අතර තත්ත්කාලීන සමාජයේ ආර්ථිකය ද ශක්තිමත් විය.

ශ්‍රී ලාංකීය කෘෂි කර්මාන්තය සැම විටම වාරි කර්මාන්තය හා බැඳී පැවතී ඇත. පහත කරුණු මඟින් එය තව දුරටත් ගම්‍ය කළ හැකිය.

- කඳු දෙකක් ඇති ස්ථානයක් සොයාගෙන මැද නිම්නය සාරා එහි පසින් අඩි 15 ක් හෝ 20 ක් තරමක උස කඳු දෙකෙහි දෙපාර්ශවය පුරවා විශාල බැම්මක් සාදා ගනී. එසේ දිගට බැඳි බැම්මෙන් කුඹුරට ජලය ගැනීම සඳහා සොරොව්වක් ද තබා ගනී. කුඹුර සාදා ගනු ලබන්නේ වැව් බැම්මට පහත තැනිතලා බිමෙනි.
- තුන් පැත්තකින් උස් කඳු ගැට පිහිටා ඇති විට එක් පැත්තකින් විවෘත වී ඇති නිසා ඒ පැත්තෙන් වැ කන්ද සාදා ගනු ලබයි. වර්ෂා ජලය කඳු වලට වැටී එහි දොළ පාරවල් දිගේ අවුත් ජලය වැවට වැටෙයි. මෙහිද වැකන්දෙන් සොරොව්වක් සහ වැව් වාන සාදා ගනී. කුඹුරු යාය අසවද්දා ගන්නේ වැ කන්දට පහළිනි. කුඹුරෙහි එහා වනාත දක්වාම ජලය ලබා ගැනීමට වැවේ සොරොව්වේ සිට වේලි සාදා ගනී.
- කඳු වලින් ගලා බසින ඔයවල් උතුරුදිග තැනිතලාවේ ඇත. මෙවැනි තැනක උස් භූමිය අල්ලා ශක්තිමත් බැම්මක් බඳියි. මෙසේ බැම්මක් බැඳ ගැනීමෙන් අක්කර දහස් ගණනක කුඹුරක් වගා කළ හැකිය.
- විශාල ජලයක් ගලා බසින ඔයක් හෝ ගඟක් හරහා වැව් බැම්මක් බැඳ ඊට තරමක් දුරින් වැව සාදා ගනු ලබයි. විශාල වර්ෂා කාලයක දී වැව් බැම්මට උඩින් ජලය ගලා යන අතර එතැන් සිට වැවට එම ජලය ඇළ මඟින් ගලා යයි. මෙසේ සාදා ගන්නා වැවක් මඟින් විශාල වපසරියක් වගා කළ හැකිය. මීට උදාහරණයක් ලෙස මින්නේරිය වැව පෙන්වා දිය හැකිය.
- තවද පෙර ක්‍රමයටම වැවක් සාදා මහ වැවෙන්, කඩා වැවට ජලය ලබා දෙයි. මෙමඟින් විශාල භූමි ප්‍රමාණයක් වගා කළ හැකිය.

වාරි කර්මාන්තය හා බැඳුණු බදු ක්‍රමයක්, නිලධාරි මණ්ඩලයක් හා නීති පද්ධතියක් ද ඇති විය. 'මතිර මජිබක' යනුවෙන් ඇළ මාර්ග වලින් බද්දක් අයකර ඇත. මේවා ආර්ථිකය ශක්තිමත් කිරීමට හේතු වී ඇත. වාරි කර්මාන්තයේ දියුණුවත් සමග ගොඩ, මඩ වගාව දෙකම දියුණු විය. උඳු, මුං ආදිය හේන්වල වගා කර ඇත. විවිධ නිෂ්පාදනයන් ද සිදු වී ඇත. කුඹල් කර්මාන්තය දියුණු වී පැවතී ඇත. වේළුසුමන යෝධයා විසින් විහාර මහා දේවියගේ දොළදුක සංසිදුවීමට තිසා වැවෙන් ජලය ගෙන ගොස් ඇත්තේ අනුරපුර කුම්බකාර වීදියේ වෙළඳසැළක ඇති මැටි බඳුනකට බව මූලාශ්‍රවල සඳහන් වේ. තවත් වෙළඳාම් රැසක් ආරම්භ වී දියුණු වීම ද හඳුනාගත හැකිය.

තිරසාර සංවර්ධනයේ මීළඟ කරුණ ලෙස සමාජය පෙන්වා දිය හැකිය. ඕනෑම රාජ්‍යයක් ස්ථාවර වීම හා සංවර්ධනය සඳහා සමාජයේ දායකත්වය අතිමහත් වේ. සමාජය පිළිබඳ අවධානය යොමු කිරීමේ දී පවුල, පරිපාලනය, නීතිය, ආර්ථිකය, සංස්කෘතිය යන සියල්ල වැදගත් වේ. අනුරාධපුර වාරි කර්මාන්තය පිළිබඳ සැළකීමේ දී ඒ හා බැඳී මේ සියල්ල ගොඩනැගී සමාජය සැකසුණු බව කිව හැකිය. ආර්යයන් ගංගාධරයන් ආශ්‍රිතව ජනාවාස පිහිටුවා ගැනීමත් සමඟ කුටුම්බයන් ජලාශ්‍රිත ප්‍රදේශවල ගොඩනැගුණු බව කිව හැකිය. වාරි කර්මාන්තයේ ආරම්භයත් සමඟ කුටුම්බයන් සමඟ ජීවිතය මේ හා බද්ධව ගෙනගිය බව නිසැක ය. මන්දයත් කෘෂිකාර්මික කටයුතු සඳහා වැව් ජලය අත්‍යාවශ්‍ය සාධකය විය. කෘෂිකාර්මික සමාජයක් වූ මෙම සමාජයේ පවුල වැව් ආශ්‍රිතව ගොඩනැගෙන්නට ඇති බවත් ඔවුන්ගේ එදිනෙදා කටයුතු සිරිත් විරිත් සියල්ල මේ හා සම්බන්ධව ගොඩනැගෙන්නට ඇති බව නිගමනය කළ හැකිය.

මීළඟ කරුණ සංස්කෘතිය යි. ශ්‍රී ලාංකේය සංස්කෘතිය ගොඩනැඟීමට වැව ප්‍රධාන වශයෙන්ම බලපා ඇත. ඊට නිදසුනක් ලෙස **'ගමයි පන්සලයි වැවයි දාගැබයි'** යන යෙදුම පෙන්වා දිය හැකිය. මහින්දාගමනයත් සමඟ ස්තූප ඉදිකිරීම ආරම්භ විය. සාමාන්‍ය ජනතාවට වැඳුම් පිදුම්

කළ හැකි ස්ථාන ඉදි වීම සිදු විය. දියුණු තාක්ෂණයක් සහිත වැව් ඉදිවීම සිදුවිය. ශ්‍රී ලාංකීය සංස්කෘතිය ගොඩනැගී ඇත්තේ බෞද්ධාගම මත වීම සුවිශේෂී කරුණකි. මහින්දාගමනයත් සමඟ මෙය සිදු විය. දේවානම්පියතිස්ස රජු ඉතා දියුණු තාක්ෂණයෙන් යුතු වැව් තැනීම සිදු කළේය. මීට තිසා වැව කදිම නිදසුනකි. එමෙන්ම ථූපාරාමය වැනි වැඳුම් කළ හැකි දාගැබ් ද නිර්මාණය වුනි. මෙකල සමාජයේ දාගැබ් ඉදි කිරීම ප්‍රධාන කාර්යයක් වූ අතර ඒ සඳහා වැව් සැදීමේ දී ඉවත් කරන පිරිසිදු පස් භාවිත කර ඇති බවට මූලාශ්‍රවල සඳහන් වේ. වියළි කලාපීය ප්‍රදේශවල බොහෝ විට වැවක් ආශ්‍රිතව අපට ස්තූපයක් හඳුනාගත හැකි වේ. මීට කදිම නිදසුනක් ලෙස තිසා වැව හා රුවන්වැලි සෑ දාගැබ පෙන්වා දිය හැකිය. මෙරට සංස්කෘතියේ වැදගත් උත්සවයක් ලෙස අලුත් සහල් මංගල්‍යය පෙන්වා දිය හැකිය. මෙහි දී වැව සමඟ ද චාරිත්‍ර කිරීම අනිවාර්ය වේ. අලුත් සහලින් සැකසූ ආහාර කැවිලි ආදිය වැවට පූජා කිරීම සිදු වේ. මේ සියල්ල බෞද්ධාගමික වත් පිළිවෙත් අනුව සිදුවේ.

පණ්ඩුකාභය රජුගෙන් ආරම්භ වූ අනුරාධපුර රාජධානිය ඉතා විධිමත් මෙන්ම දීර්ඝ කාලයක් පැවති රාජධානිය විය. අනුරාධපුර රාජධානිය වැව් බැඳි රාජධානිය යනුවෙන් ද හඳුන්වයි. ඒසා විශාල වැව් ප්‍රමාණයක් නිර්මාණය විය. අනුරාධපුර යුගයේ ඉදි වූ තිසා වැව, කලා වැව, පදවිය වැව, මහකනදරා ආදී වැව් මෙරට සංස්කෘතියේ ස්වර්ණමය මතක සටහන්ය. මහින්දාගමනයත් සමඟ සංස්කෘතික අංගයන්ගෙන් පරිපූර්ණ වූ අනුරාධපුර රාජධානියේ සුවිශේෂී අංගයක් ලෙස වාරි නිර්මාණ පෙන්වා දිය හැකිය.

සමාජයක තිරසාර සංවර්ධනය සිදු වීමට නම් තවත් සාධක කිහිපයක් අවශ්‍ය වේ. මෙහි දී තාක්ෂණය ප්‍රධාන වේ. අනුරාධපුර වාරි තක්ෂණය දෙස් විදෙස් පතල ඉතා විශිෂ්ඨ වූ තාක්ෂණයකි. පණ්ඩුකාභය රජු සියලු නගරාංග සහිත රාජ්‍යයක් සමඟ වැව් නිර්මාණය ද සිදු කරන ලදී. ප්‍රථමයෙන් සිදු වී ඇත්තේ උස් භූමි දෙකකට කොටු කරමින් එක් පසකින් පමණක් ලී දඬු, අතු වැනි දෑ හරස් කොට වැව් නිර්මණය කිරීමයි. පසු කාලීනව වැව් බැම්ම, සොරොව්ව, රළපනාව, බිසෝ කොටුව ආදී අංග තාක්ෂණික වශයෙන් එක් විය. තාක්ෂණය පිළිබඳ විමසීමේ දී වසභ රජුගේ රාජ්‍ය සමයේ දී ඇළහැර ඇළ භූමියේ සමෝච්ච රේඛා අනුව ඉදි කර ඇති අතර අනුරධපුරයේ පොකුණු සඳහා නිර්මාණය කළ උමං ජලමාතිකා වැදගත් වේ. වාරි කර්මාන්තය හා බැඳුණු තත්ත්කාලීන සමජයේ තාක්ෂණය පිළිබඳ විමසීමේ දී අමුණු, පොකුණු හා භූගත ජල මාර්ග ආදිය වැදගත් වේ. ලෝකයේ ඉදි වූ විශිෂ්ඨ පොකුණු අනුරාධපුර යුගයේදී ලංකාවේ ඉදි වී ඇත. අභයගිරිය හා ජේතවනාරාමය ආශ්‍රිතව මේ සඳහා නිදසුන් මනාවට දැකගත හැකිය.

අපට දැකිය හැකි තවත් ලක්ෂණයන් කිහිපයකි. නිවාස, ආහාර, ඇඳුම්, පාරිසරික සම්පත් මේවා අතර වේ. තත්ත්කාලීන සමාජයේ විශාල රජ මාළිගා ඇතුළු ජනතාවට ජීවත් වීමට අවශ්‍ය නිවාස වැව් ආශ්‍රිතව තිබී ඇත. වැව් ජලය ඔස්සේ පෝෂණය ලබමින් කෘෂිකර්මාන්තය දියුණු වී ඇත. මේ නිසා ආහාර වලින් ස්වයංපෝෂිත සමාජයක් පැවති බව කිව හැකිය. ඇඳුම්, ආභරණ ආදිය ද තිබූ බවට පුරාවිද්‍යාත්මක මූලාශ්‍ර වලින් මෙන්ම සාහිත්‍ය මූලාශ්‍ර වලින් ද අනාවරණය වේ. මේ සෑම අංගයකින්ම පරිපූර්ණ වූ අනුරාධපුර තත්කාලින සමාජය සමෘද්ධිමත් බවින් යුක්ත වූ බව හොඳින් ගම්‍ය වන කරුණකි. තිරසාර සංවර්ධනය සහිත සමාජයක මූලික ලක්ෂණයක් වන්නේ සමෘද්ධිමත් බවයි. වාරි කාර්මාන්තයන්ගෙන් පෝෂණය වූ අනුරාධපුර තත්ත්කාලීන සමාජය ආහාර, නිවාස, භෞතික සම්පත්, ස්වභාවික සම්පත්, නිෂ්පාදිත සම්පත් ආදියෙන් ආඪ්‍ය වූ ආර්ථිකය, සමාජය, සංස්කෘතිය, දේශපාලනය දියුණු මට්ටමක පැවති සමෘද්ධිමත් වූ සමාජයක් බව කිව හැකිය.

පණ්ඩුකාභය රජු පිහිටවූ අනුරපුර රාජධානි යුගයේ ඉදිවූ වාරි නිර්මාණයන් තත්කාලීන සමාජයේ අවශ්‍යතාවයන් සඳහා ඉවහල් වූවා සේම එතනින් පසු පොළොන්නරු සිට මහනුවර අවධිය දක්වාම මෙම වාරි නිර්මාණයන් ඉතා ප්‍රයෝජනවත් වූ අතරම එම තාක්ෂණය ඔස්සේ පසුකාලීන රාජ්‍ය යුගවලදී වාරි නිර්මාණ සිදු කෙරුණි. වැදගත් කරුණක් වන්නේ එදා ආරම්භ වූ වාරි නිර්මාණයන් අද දක්වාම නොනැසි ඉතා ප්‍රයෝජනවත් අයුරින් පැවතීමයි. එසේ නම් අනුරාධපුර තත්කාලීන සමාජය තුළ වාරි කර්මාන්තය ඇසුරින් තිරසාර සංවර්ධනය යන්න ගොඩනැගුණු බව නිසැකවම කිව හැකිය.

නිගමනය

විජය කුමරුගේ පැමිණීමත් සමඟ ආරම්භ වූ වාරි කර්මාන්තයේ ක්‍රිස්තු පූර්ව 247 සිට ක්‍රිස්තු වර්ෂ 362 දක්වා හා ක්‍රිස්තු වර්ෂ 362 සිට ක්‍රිස්තු වර්ෂ 1017 දක්වා සුවිශේෂී කාලයන් දෙකකි. මෙම කාලසීමාවන් දෙකෙහි වාරි කර්මාන්තය සංවර්ධනය වූවා මෙන්ම තිරසාර සංවර්ධනය යන සංකල්පය සමාජය තුළ බිහිවී තත්කාලීන සමාජය තිරසාර සංවර්ධනය කරා ගෙන යාමට වාරි කර්මාන්තය දායක විය. අනුරාධපුර සමාජයේ මිනිසුන්ගේ පැවැත්ම සහ ජීවන තත්ත්වය තහවුරු වී ඇත. එනම් තිරසාර සංවර්ධනයේ මානව කේන්ද්‍රීය බව පැවතී ඇත. දරිද්‍රතාවය තුරන් වූ සමෘද්ධිමත් සමාජයක් පැවතී ඇත. අනාගත පරපුර සමඟ සහයෝගීතාවය පැවැත්වීම මෙන්ම පරිසරය ආරක්ෂා කිරීමද සිදු වී ඇත. දේශීය වාරි කර්මාන්තය පිළිබඳ අධ්‍යනයේ දී තිරසාර සංකල්පය හොඳින් හඳුනාගත හැකි අතර එයින් ලද දැනුමෙන් හා පුහුණුවෙන් තත්ත්කාලීන සමාජය තිරසාර සංවර්ධනය කරා යොමුවී ඇති බව හොඳින් ගම්‍යමාන වේ. උක්ත කරුණුවලට අනුව අපට නිගමනය කළ හැක්කේ අනුරාධපුර යුගයේ වාරි කර්මාන්තය තත්ත්කාලීන සමාජයේ තිරසාර සංවර්ධනයට සෘජුවම දායක වී ඇති බවයි. වාරි කර්මාන්තය මතින් ගොඩනැගුණු තිරසාර සංවර්ධන සංකල්පය තත්කාලීන සමාජයේ සියලුම අංශ කෙරෙහි බලපා ඇත.

පරිශීලන.

කුමාරචන්ද්‍ර,ඩී.බී.(2002), ***ලංකා ඉතිහාසය***, චතුර මුද්‍රණාලය, වැල්ලම්පිටිය.

කොඩ්රින්ටන්,ඩබ්.එච්.(2005), ***ලංකා ඉතිහාසය***, නැණිල පබ්ලිකේෂන් (පෞද්.)සමාගම, කොළඹ.

නිකලස්, සී. ඩබ්ලියු., (1972) ***කෘෂිකර්මය සහ ජලානයනය, ලංකා විශ්වවිද්‍යාලයේ ලංකා ඉතිහාසය, කාණ්ඩය සසල*** විද්‍යාලංකාර විශ්වවිද්‍යාලයල 526-530 පිටු.

විතානාච්චි,සී.ආර්.(2017),***පුරාණ ශ්‍රී ලංකාවේ වාරි කර්මාන්තය***, පුරාවිද්‍යා දෙපාර්තමේන්තුව, කොළඹ 07.

විතානාච්චි, සී. ආර්., (2012) ***මූල ඓතිහාසික අවධිය, ශ්‍රී ලාංකේය ඉතිහාසය, වෙළුම සල*** කොළඹ, ඇම්. ඩී. ගුණසේන සහ සමාගම, 43- 64 පිටු.

සුරංජි, ඊ. (2015), ***අනුරාධපුර යුගයේ පැවති කෘෂිකාර්මික කටයුතු පිළිබඳ විමර්ශනයක්,*** සරසවිලේඛා සමාජීයවිද්‍යා පීඨය, කැලණිය විශ්වවිද්‍යාලය.